

Futuristická tvorba Mychajla Semenka a její recepce ukrajinskou literární kritikou

V úvodu své diplomové práce autorka podává stručnou charakteristiku futurismu, zmiňuje se o jeho zakladateli, Italovi Marinettim a jeho proslulém manifestu z února 1909, uveřejněném v pařížském deníku *Le Figaro*. Futurismus se pak rozšířil do dalších zemí a velký vliv si získal na ruské půdě v tvorbě básníků i výtvarníků, především V. Majakovského, V. Chlebnikova, V. Kručonycha, V. Kamenského, V. Kandinského, K. Maleviče a dalších. Jeho cílem bylo vytvořit umění nového věku a využít přitom netradičních prostředků. V roce 1912 vydal V. Majakovskij spolu s D. Burljukem, V. Chlebnikovem a D. Kručoinychem manifest nazvaný Políček veřejnému vkusu. Je známo, že z futuristické dílny vyšla snad nejlepší poéma V. Majakovského *Oblak v kalhotách* (1915).

Ukrajinské literární prostředí nebylo na přijetí tohoto nového směru připraveno. Mychajlo Semenko doslova rozbouřil svou futuristickou sbírkou *Derzannja* z roku 1914 klidnou hladinu tehdejšího literárního života a jeho vystoupení bylo skandální. Jak správně poznamenává autorka diplomové práce, předtím jeho básnická tvorba zahájená sbírkou *Preludia* v roce 1913 vykazovala ohlas symbolistické poezie, zejména díla O. Olese nebo M. Voroného. Příklon k futurismu se u Semenka projevil po veřejném vystoupení ruských futuristů, kdy se seznámil s jejich poezií. Přes několik pokusů ale ke sblížení s ruským futurismem nedošlo, Semenko si klesl vlastní cestu a pokoušel se i o její teoretické zdůvodnění, ovšem ne příliš úspěšně. Hned na počátku vzbudil příkré odmítnutí tehdejších kritiků. Svým obrazoborectvím, spočívajícím v zavržení kultu Tarase Ševčenka. Vystoupili proti němu i takové osobnosti, jako byl např. M. Hruševskij. O tom všem autorka diplomové práce pojednává ve 2. kapitole *Počátky literární tvorby M. Semenka* a ve 3. kapitole nazvané *Futuristický debut Mychajla Semenka*. Ve 4. kapitole se zabývá organizační činností M. Semenka v letech 1914 – 1930, kterou nemůžeme nazvat jinak než horečnou. Semenko zakládá nové literární organizace a časopisy, z nichž nejúspěšnější byla *Nova heneracija*, *Nová generace*. Plodná byla i spolupráce s charkovským divadlem *Brezil* a s avantgardním režisérem *Berezilu Lesem Kurbasem*. Bohužel na sklonku 20. let drtivě zasáhla do literárního života postupující totalita: jednotlivé literární organizace byly donuceny ke sjednocení, mnohé časopisy byly zrušeny. Futuristé byli vyzváni k pokání. Kál se i Mychajlo

Semenko a sliboval věrnost novým normám socialistického realismu. Bohužel, ani to mu nepomohlo a v roce 1937 byl s mnoha dalšími ukrajinskými intelektuály uvězněn a popraven.

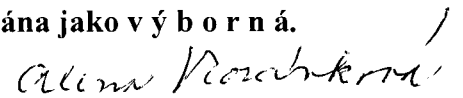
V další kapitole práce diplomantka rozebírá futuristickou literární tvorbu Mychajla Semenka a rozděluje ji na poezii kverofuturistického období, poezii panfuturistického období a na urbanistickou poezii. V následující podkapitole se věnuje výrazným motivům a postavám v tvorbě M. Semenka a shrnuje charakteristické rysy jeho díla. Oceňuje autorovy experimenty s jazykem a formou, využívání volného verše, umění literární mystifikace a pod. Nezapomíná ani na Semenkovu prózu a drama, které ovšem můžeme považovat za jevy okrajové. A v závěru z uvedeného vyplývá, že po vynuceném pokání se autorovi už nepodařilo vytvořit plnohodnotná díla.

V 6. kapitole práce je popsána recepce osobnosti a tvorby Mychajla Semenka ukrajinskou literární kritikou. Autorka rozděluje toto téma na fázi odmítnutí, která trvá až do 60. let 20. století. Po celou tu dobu byl futurismus odmítán jako příklad komsmopolitismu a nihilismu, který se stal hrozbou ukrajinské kultury. Autor M. Semenko byl až do 60. let zamlčovaným spisovatelem. Druhá fáze je podle diplomantky ve znamení pokusů o rehabilitaci a spadá do období 60. let. Přesto, jak správně píše autorka diplomové práce, kritici odmítají futurismus a až na výjimky se snaží rehabilitovat Semenkovu postfuturistickou tvorbu a hodnotí pozitivně jeho organizační činnost. Stojí za povšimnutí, že ani kritici ukrajinského exilu futurismus nepřijímali a byli spojeni spíše se symbolismem a neoklasicismem. Poslední fázi nazvala diplomantka Přijetí avantgardy a tato etapa začíná počátkem 90. let, kdy došlo k rozpadu Sovětského svazu a kdy se avantgardní literatura znovu vřadila do literární historie. Za přelomovou považuje diplomatka správně nejucelenější knihu o ukrajinském futurismu a o tvorbě M. Semenka – publikaci O. Ilnyckého *Ukrajinskyj futuryzm 1914-1930* a upozorňuje také na práce S. Žadana a H. Davydové – Bílé, které z Ilnyckého koncepce vycházejí a pokoušejí se analyzovat tvorbu M. Semenka v rámci evropské poezie. Faktem zůstává, že monografie o osobnosti a díle M. Semenka dosud v ukrajinské literární vědě chybí.

Tím větší je zásluha autorky diplomové práce, že se tomuto tématu věnuje, a její činnost můžeme označit za novátorskou. Při nedostatku domácích pramenů je nucena čerpat z pramenů cizích a výčet použité literatury zasluhuje ocenění. K případnému rozšíření práce doporučuji ještě publikaci T. Glance a J. Kleňhové *Lexikon ruských avantgard*, Libri, Praha 2005. Autorka jako první přibližuje českému prostředí jednu z významných osobností

ukrajinské literární avantgardy. I po stránce formální je práce výborná, několik čárek po vedlejších větách a psaní narozdíl místo správného na rozdíl je jen výjimkou.

Doporučuji, aby tato diplomová práce byla klasifikována jako v ý b o r n á.

V Praze, 6. září 2010

Prof.PhDr. Alena Morávková